

Motion till riksdagen 2011/12:K291

av Finn Bengtsson och Betty Malmberg (M)

Personlig integritet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av hur vi kan förstärka skyddet för den personliga integriteten i ett alltmer kontrollerande samhälle.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av att förslag till nya lagar och förordningar som berör den personliga integriteten först måste analyseras inför de konsekvenser dessa kan tänkas medföra för enskilda, och att resultatet av konsekvensanalysen sedan ska åtfölja beslutsförslagen på alla beslutande nivåer.

Motivering

Som moderater vill vi alltid värna den ideologiska "reflex" det innebär att kritiskt granska alla lagar och förordningar som kan leda till att den personliga integriteten riskerar inskränkas. För många verksamheter i vårt samhälle finns alltid av praktiska skäl eller bekvämlighetsskäl, ett "tryck" på att vilja tumma på skyddet av den personliga integriteten för att verksamheten i sig ska fungera bättre. Nyligen inträffade exempel på detta är att banker vill ha rätt att mellan sig utbyta vad deras respektive övervakningskameror fångat på bild. Poliserna vill lösa fler brott med bland annat nya genetiska metoder där resultatet också lagras för framtiden.

Ny teknik ger också nya möjligheter till att allmänt önska mer kontroll och övervakning av enskilda. Teknikens möjligheter bländar och lockar tyvärr lätt till rop på systemuppbyggnad. Men tekniken kan förblinda. Att bygga upp omfattande system, som inte behövs för samhällets säkerhet, över medborgare som inte lämnat sitt tillstånd, leder rakt in i kontrollsamhället. Att inte se nödvändigheten av att i görligaste mån skydda existerande system mot intrång är aningslöst, men sker likväl alltför ofta. Den moderna gps-tekniken ger

Fel! Okänt namn på

exempelvis möjlighet att exakt positionera föremål och därmed stora möjligheter till övervakning. Så kallade smarta biljetter som bygger på så kallad RFID-teknik ger möjlighet att registrera resehistorik som kopplas samman med personnummer och namn. I dagligvaruhandeln registreras numer inte sällan alla detaljer kring våra privata inköp vid kontokortsbetalning i kassan, något som blir uppenbart när man sedan från näringsidkaren exempelvis får erbjudanden om rabatter på den typ av varor som tidigare inköpts.

Att tillåta att sådan information sparas under lång tid är oacceptabelt ur integritetssynpunkt. Grundregeln ska istället vara att företag inte ska få spara personuppgifter de inte behöver och att personuppgiftslagen (PUL) då ska gälla över arkivlagen.

Exemplen ovan visar på hur det ständigt alltför lättvindigt motiveras till fler och fler inskränkningar i den personliga integriteten för det goda syftet att visa omsorg om vår säkerhet eller för vår bekvämlighet.

Men sådan missriktad välvilja, inte minst när det gäller att skydda vår säkerhet, kan emellertid bli en stressfaktor och ett begrepp som uttrycker detta fenomen är ”säkerhets”. ”Säkerhets” kan medföra att vi människor i samhället istället blir orimligt oroliga, för om all denna begränsning i det privata rummet nu är nödvändig – måste det då inte också finnas stora och raskt ökande faror i vår omedelbara omgivning? Vad kan bli konsekvensen av överdrivet säkerhetstänkande som inkräktar på vår personliga frihet? Risken är att det rätta blir det godas fiende, för en opåkallat uppskrämd allmänhet är nämligen i sig en fara för det trygga samhället.

Man kan fråga sig hur effektiva alla dessa integritetskränkande åtgärder egentligen är som skydd för vår säkerhet? Om sådana beslut tas i alltför rask takt på många olika områden utan att konsekvenserna följs upp, är processerna då överhuvudtaget rättssäkra? Ingen vet eftersom få uppföljningsstudier finns. Men mycket lite pekar idag på att många av dessa upptrappade åtgärder för att öka säkerheten alls skyddar vår säkerhet. Vad som dock står utom allt tvivel är att de i nästan alla fall är uppenbart integritetsinskränkande, och sammantaget riskerar åtgärderna bli ett än värre gissel till hot för våra medborgerliga fri- och rättigheter.

För varje åtgärd som dokumenteras och registerförs ökar dessutom risken för att uppgifterna kan komma att användas fel och till och med hamna i orätta händer på grund av oaktsamhet eller korruption. På så sätt kan det idag rättmätigt hävdas att ingen risknyttöanalys gjorts på de många och olika integritetsbegränsande åtgärder som nu föreslås, vare sig enskilt eller tagna tillsammans.

1. Vi föreslår därför att en översyn görs, med bevarande av den personliga integritetens värden i fokus, över alla de enskilda och sammantagna förslag på integritetsinskränkande åtgärder som föreslagits under senare tid med hänvisning till vår och rikets säkerhet.

2. Vidare föreslår vi att inför att man ska fatta goda och överblickbara politiska beslut i känsliga frågor är det särskilt viktigt att genomföra konsekvensanalyser innan besluten fattas. Efter en korrekt genomförd konsekvensanalys är det lättare att bedöma hur olika förslag påverkar till exempel den person-

Fel! Okänt namn på

liga integriteten, vilket borde vara en central ambition för varje demokratisk rättsstat.

Vi anser därför att alla frågor som på olika sätt berör eller kan påverka den personliga integriteten framdeles måste prövas rutinmässigt och öppet, och att en sådan analys skriftligen ska åtfölja beslutsförslagen på alla beslutande nivåer precis som idag redan sker med exempelvis konsekvensanalyser i frågor som rör miljö.

Ett sätt att göra detta är att överväga att tillsätta en politiskt oberoende kommission som har till uppgift att värdera för- och nackdelar med vad en ökad övervakning av medborgarna inom olika områden i samhället kan medföra. Ett annat förslag är att när förslag till lagar och förordningar som berör eller kan påverka den personliga integriteten utarbetas måste det också analyseras utifrån vilka konsekvenser dessa kan tänkas medföra intrång i enskildas integritet, och att resultatet av konsekvensanalysen sedan ska åtfölja beslutsförslagen på alla beslutande nivåer. Vi vill att riksdagen ger regeringen detta tillkänna.

Stockholm den 22 september 2011

Finn Bengtsson (M)

Betty Malmberg (M)